

La segona època de 'L'Espill'

L'editorial Tres i Quatre i la Universitat de València han recuperat la revista de pensament 'L'Espill' que va fundar l'assagista Joan Fuster. La propera setmana ja podrem trobar a les llibreries el número u de la nova etapa.

La nova etapa de 'L'Espill' ha volgut conservar els mateixos objectius que Joan Fuster va voler imprimir en la revista de la primera època. En aquesta pàgina veiem el nou número que s'acaba de publicar.

La revista *L'Espill* torna a la llum en una segona època que es proposa de recollir el fil interromput d'una de les publicacions més brillants i atractives de la nostra història recent. Però, alhora, té voluntat d'operar modificacions de fons, que situen aquest projecte editorial en sintonia amb les noves realitats, amb les noves exigències del temps. En efecte, no debades s'han escolat vint anys des de l'aparició de la revista fundada i dirigida per Joan Fuster. En aquell moment volia ser "vehicle i plataforma d'uns esforços culturals que, per l'origen o per la temàtica, responguen a la realitat viva del País Valencià i que ajuden a potenciar-ne les virtualitats". I de fet al llarg dels milers de pàgines publicades s'hi poden trobar un devessall de treballs, autors i temes que constitueixen un panorama insubstituïble d'allò que fou la cultura més viva d'aquest país durant tota la dècada dels 80. Una cultura de base històrica, literària, de vegades erudita, que tenia per objecte principal la redescoberta i el treball sobre el propi país, sobre una realitat malmesa i desarticulada que calia conèixer per potenciar-ne la reconstrucció, la projecció cap al futur. Ara, és clar, les dades de la nostra realitat han canviat. No és que hagen desaparegut, o ni tan sols minvat, els esquinça-

ments de fons que la malmeten i la desarticulen. Però, mentrestant, s'han esdevingut coses tan importants com la consolidació d'una autonomia insuficient que, tanmateix, ha institucionalitzat políticament el país i l'ha dotat de recursos i capacitat d'autogovern. O com l'expansió del sistema educatiu, que ha qualificat decididament un segment creixent de la població abocat a tasques culturals. O com l'acumulació de treball, de recerca, d'escriptura, de publicació, de successives promocions que conviuen i malden, aprofitant les possibilitats existents i lluitant contra tots

els vents desfavorables, per crear un àmbit cultural propi que coneix un veritable esplendor, tot i que de vegades massa confinat localment.

I així, per exemple, els estudis sobre la realitat valenciana han proliferat i han trobat un important suport organitzat, a les universitats, als centres o instituts comarcals, i es difonen a través de publicacions específiques d'abast local o més general.

D'una altra banda, i malgrat tot, l'articulació d'un àmbit més vast definit per la comunitat de llengua i de cultura és a hores d'ara un fet —fragmentari i insuficient, és cert, però no menys real—. I la necessitat d'enriquir aquesta articulació a partir de temes i preocupacions comuns, d'afavorir la circulació d'idees, de facilitar la comunicació imprescindible, hi és imperiosa. Més encara, si tenim en compte que vivim un temps en què s'han redefinit els llindars de viabilitat de les iniciatives culturals, en què la globalització ens afecta també a nosaltres.

És en aquest context que s'inscriu la nova època de *L'Espill*. Una nova època definida per l'obertura decidida al panorama de les idees contemporànies i atenta a les necessitats culturals, teòriques, d'informació i de debat del nostre àmbit de pertinença. Un àmbit en què, n'estem convençuts, calen iniciati-

'L'Espill', de nou al carrer

ARXIU / RAFA GIL

Fa vint anys, quan Fuster s'inventà *L'Espill*, encara era tot per fer. Per no haver-hi, no hi havia ni país. I la nova revista, com declarava el seu primer editorial, només aspirava a "potenciar-ne les virtutats", a fer-lo una mica més possible. Almenys en el territori que els era propi, a l'escriptor i als qui l'acompanyaven en aquella fecunda aventura editorial: el de la cultura i les idees. I amb una perspectiva, ja des del principi, no sols constructiva, sinó també crítica, rigorosa. Res de "puis parla en català, Déu li'n do glòria". Al patriotisme cofoi i estèril, Fuster ja hi havia donat resposta en un dels seus més lúcids aforismes: "puis parla en català, vejam què diu". *L'Espill*, que parlava en català, havia de ser, sobretot, això: una eina d'higiene intel·lectual. Calia, en uns moments en què el debat es trobava empanat en "polèmiques atrabiliàries" sobre noms i símbols, rescatar la cultura valenciana de l'asfíxia i la mediocritat provincianes a què l'havien abocada una Renaixença frustrada i un franquisme devastador, i articular-la amb criteris de normalitat i de llibertat.

Normalitat i llibertat. Contra el localisme xovinista i ofegador, *L'Espill* optava per un programa de modernització cultural i política clar. Es tractava de substituir les obsessions essencialistes per una mirada desinhibida i crítica sobre el passat i el present propis, "introduint-hi una òptica i una metodologia més acostades a les que funcionen a tot arreu, a nivell internacional". És a dir, de recórrer a les aportacions de disciplines en aquell moment emergents, si més no a casa nostra, de la sociologia –i la sociolingüística– a l'arqueologia, la història de les idees i de les institucions, l'economia, la geografia, "i més ciències 'humanes'". La proposta, a més, s'esdevenia en un moment particularment esperançador. No sols políticament, en els anys d'efervescència de la Transició, sinó també culturalment, en plena germinació de la llavor sembrada a principi dels 60 per una nòmina extraordinària de prestigiosos i coratjosos catedràtics de la Universitat de València, que tingué el seu primer gran fruit en el *Primer Congrés d'Història del País Valencià*, tingut el 1971. *L'Espill* era una prolongació d'aquell immens esforç intel·lectual col·lectiu i una aposta decidida per la seua continuïtat. Un vehicle per a continuar produint papers sobre el passat i el present dels valencians. Que era també una forma d'anar construint el futur.

I no hi ha dubte que els aconsegiments van ser més que

Joan Fuster. L'assagista fou el director i fundador de la revista 'L'Espill'.

acceptables. En quasi trenta números, la revista publicà articles ben importants d'assaig i investigació en àrees de coneixement diverses, al costat de textos de creació literària, crònica cultural i crítiques i ressenyes bibliogràfiques. Es va convertir, com pretenia, en una poderosa plataforma de difusió de les activitats intel·lectuals, erudites i crítiques. Però la mateixa vitalitat que contribuï a estimular va ser també una de les causes que la portaren al llanguiment dels seus últims temps i al tancament final. En efecte, l'aparició de revistes especialitzades, en història, en llengua i literatura, en economia, en sociologia, en art, desdibuixà un poc el sentit unitari de la revista i *L'Espill* hagué de plegar.

Avui *L'Espill* torna a aparèixer, amb una nova fórmula (una coedició entre Tres i Quatre i la Universitat de València, adreçada a tot l'àmbit lingüístic i cultural català: a tots els Països Catalans) i uns

nous objectius. Però que no són tan distints dels que Fuster va voler imprimir al seu projecte: normalitat i llibertat. Vint anys després, les "polèmiques atrabiliàries" continuen. Però també hem avançat molt. No som al mateix punt, encara que de vegades certes actituds facen dubtar-ho. Els reptes són d'una altra naturalesa i, sobretot, de més envergadura. Fóra suïcida de deixar-se atrapar en el debat irracional i provincià que encara domina certs àmbits de la ciutat de València: en això, la determinació del primer *Espill* continua vigent.

Però la "normalitat" ja no exigeix l'acumulació de materials, d'informacions, d'aportacions erudites, que afortunadament tenen ja els seus propis canals de difusió, sinó la reflexió i l'intercanvi d'idees, d'opinions, d'arguments. Ens cal, en un moment d'excessiva especialització i fragmentació dels coneixements, crear un territori interdisciplinari i comú. Un territori des d'on es puguen abordar els grans temes i problemes que preocupen a tot arreu, en un món cada vegada més global i interconnectat. Ja no basta només de "dilucidar la nostra identitat", sinó que haurem de reexaminar contínuament el concepte mateix d'identitat, el seu sentit i la seua vigència en un moment de contínues i profundes transformacions. Estic convençut que aquesta exigència crítica i aquesta voluntat de normalitat són el millor servei que *L'Espill* pot fer a la cultura catalana d'avui.

Antoni Furió

ves d'aquesta mena per un imperatiu d'oxigenació, de renovació, de trencament de rutines i plantejaments estantissos.

L'Espill segona època vol ser, doncs, una revista de pensament contemporani, de pensament crític vinculat a les ciències socials i als diferents sabers que puguen concitar una atenció i un interès més enllà dels especialistes estrictes de cada matèria. Una revista que no exclourà cap àrea de reflexió—de la política a la sociologia, de la història a la literatura, de l'economia a la filosofia, sense oblidar les ciències de la naturalesa— ni cap nivell de discurs, sempre que els resultats siguin d'interès per al lector no especialista, en la mesura que el seu centre d'atenció seran problemàtiques centrals, o especialment significatives, del nostre temps. Un temps marcat pel trasbals en el terreny de les idees i també per canvis sobtats i carregats de conseqüències en l'entrellat social, polític

tic i econòmic en què s'insereix. Un temps de reajustament ideològic, de mutació cultural, de revolució tecnològica, de resituació geoeconòmica, de transformació econòmica, d'alteració dels equilibris entre societat civil i institucions polítiques, en el qual han caducat moltes certeses i en què s'imposa com a indefugible el treball per construir noves visions i noves projeccions.

Només una visió global, generalista, més teòrica, més oberta als corrents internacionals ens permetrà de copsar de manera adequada la nostra realitat amb tota la riquesa de matisos i també qüestions—tan properes, tan punyents—, com ara, per posar-ne un exemple, els perfils nous de la identitat o la nació en un món que en redescobreix la importància (en clau d'amenaça, segons els uns, o d'esperança alliberadora, segons els altres).

Aquesta revista vol obrir-se com a plataforma, com a finestra, al de-

bat, a la informació i al contrast de les orientacions d'un ventall molt ampli de persones, del país i de fora. Opera una renovació substancial, de forma i de continguts. Assumeix l'experiència de la seua primera època i respon, en el fons, a inspiracions molt semblants. Però a partir de les exigències del present. L'objectiu que persegueix és, en definitiva, de pensar la realitat contemporània des de les nostres coordenades pròpies, posant-hi en joc els recursos d'informació multidisciplinària i internacional a l'abast, tot contribuint a una instal·lació més decidida de la cultura catalana en una modernitat assumida críticament, més enllà de la veneració beata d'ídols que han mostrat, sovint, una altra cara, més sinistra que no lluminosa.

La segona època de *L'Espill* recolza en un acord de coedició entre Publicacions de la Universitat de València i l'editorial Tres i Quatre. Té com a eix un consell de redac-

EL 2000 arriba el

6 d'abril a

DOSSIER ECONÒMIC

DE CATALUNYA

El primer setmanari econòmic en català

obsequiarà els seus lectors, el pròxim dimarts, amb un programa per comprovar si els seus equips informàtics estan preparats per resistir l'efecte 2000.

ció i un consell assessor constituïts amb voluntat d'eficàcia i de representativitat, en els quals conflueixen orientacions plurals i especialitzacions molt diverses, arrelades a tot arreu del nostre domini lingüístic, i amb participació també de figures prestigioses d'uns quants països.

El sumari del primer número constitueix una mostra representativa d'allò que vol ser la revista en aquesta nova etapa. I així, hi apareixen textos sobre qüestions polèmiques i de molta actualitat (com ara la història en el debat polític sobre l'ensenyament de les humanitats, els models federals i l'estat de les autonomies o la crítica de les commemoracions del 98 a càrrec, respectivament, de Pedro Ruiz Torres, Ferran Requejo i Miquel Barceló), al costat d'anàlisis sobre el significat històric i actual del compromís dels intel·lectuals (François

Dosse, Detlev Claussen, Enzo Traverso) o sobre temes culturals de significació ben diversa (les relacions entre hominització i humanització, tractades per Eudald Car-

bonell, o la consideració de la literatura històrica, per Enric Sòria). També hi tenen espai anàlisis de base empírica (sobre el desenvolupament sostenible al País Valencià, a càrrec de Ricardo Almenar, Emèrit Bono i Ernest Garcia), articles que reinterpreten experiències cabdals del s. XX (com l'Holocaust, per Saul Friedländer), o un text molt poc conegut, de caràcter documental, d'Isaiah Berlin ("Esclavitud i emancipació dels jueus"), molt important per a comprendre algunes claus del pensament d'aquesta figura fonamental del panorama de les idees del segle que ara acaba. Números posteriors perfilaran la imatge d'una revista que pretén situar-se en el centre dels debats contemporanis i esdevenir punt de referència de la cultura intel·lectual en català.

El número 1 de la primera etapa de 'L'Espill' es va publicar en el 1979. Antoni Tàpies hi va col·laborar en la coberta.

Gustau Muñoz

Premis Literaris de la X Nit de Sant Jordi

30 d'abril 1999
Capella Sant Domènec,
Perpinyà

Premi de periodisme,
dotat amb 2.500 FF
(381,122 EUR)

BASES:

- Es podran presentar a aquest premi exclusivament els reportatges escrits sobre temes que tractin de Catalunya Nord. L'extensió màxima de les obres presentades no haurà de ser inferior a tres pàgines ni d'excedir-ne les cinc.
- Els reportatges que aspirin a aquest premi hauran de ser inèdits i redactats en llengua catalana.
- Els originals hauran de ser presentats per triplicat en fulls de dimensions A4, mecanografiats en una sola cara a doble espai.
- Els textos hauran de ser presentats sense cap firma. Les referències que permetin d'identificar l'autor: nom, cognom, adreça i telèfon, hauran d'anar separades però adjuntes a l'obra, dins d'un sobre tancat que farà esment, en la part exterior, únicament del títol de l'obra.
- Les obres hauran d'arribar imperativament abans del 25 d'abril 1999 a Pere Codonyan (32, carrer Pierre Fernard. 66270 El Soler).
- L'obra guanyadora serà publicada pel setmanari EL TEMPS.